

16 sierpnia 2023 r. - Światowy Dzień Kaligrafii

Kaligrafia to sztuka polegająca na umiejętności pięknego, poprawnego i starannego pisania nie tylko dla celów praktycznych, ale i przede wszystkim estetycznych. Nazwa techniki pochodzi od greckich kalós (piękny) i gráphein (pisać). Istotą kaligrafii jest precyzyjne wykonywanie każdego pociągnięcia piórem, by uzyskać idealne linie i proporcje.

Kaligrafia to jednak nie tylko płynne i estetycznie przedstawione słowa, to także ornamenty i zdobienia zwane iluminacjami, sprawiające, że ze zwykłego pisma użytkowego stworzyć można prawdziwe dzieła sztuki.

Historia kaligrafii jest niemal tak długa, jak historia samego pisma. Wyróżniamy kalografię chińską, japońską, koreańską, arabską oraz łacińską. Do sztuki pisania używano wówczas różnych narzędzi – patyków, trzciny, gęsich piór czy bambusa, a pisano na papirusie, jedwabiu, pergaminie i papierze.

Twórcy dzieł kaligraficznych byli bardzo cenieni przez panujących władców. Do nauki tego kunsztu powstawały także specjalne cechy i akademie. Powielanie ksiąg zajmowało dużo czasu i wymagało niezmierniej cierpliwości. Powstałe dzieła były dokładnie zdobione i z tego również powodu kosztowały wyjątkowo dużo. Dzięki tym księgom możemy uczyć się różnych przekrojów pisma, na przykład rotundy, szwabachy, fraktury, bastardy, italiki, uncjały, kursywy angielskiej czy kurrenty.

W XIX i XX wieku kaligrafia była jednym z obowiązkowych przedmiotów w polskich szkołach. Dla celów edukacyjnych wydawano specjalne podręczniki dedykowane tej sztuce, wśród których jednym z najbardziej popularnych było dzieło Stefana Tatucha "Nauka pisma ozdobnego i użytkowego: podręcznik dla nauczycieli i uczniów seminariów nauczycielskich" z 1927 r. Autorzy podręczników kaligrafii twierdzili, że nauka pięknego pisania ma nie tylko zapobiec kleksom powstałym w zeszytach uczniów, ale również zapewnić późniejsze zamiłowanie do czystości i piękna wokół siebie. Miała kształtować cierpliwość, koordynację rąk i oczu oraz stymulować mózg.

Ostatnio sztuka kaligrafii wraca do łask. Powstają jej szkoły i różnego rodzaju kursy, oraz poradniki. Okazuje się bowiem, że kaligrafia kształtuje charakter, uczy cierpliwości, staranności, a także rozwija pamięć.

Na prezentowanej wystawie staraliśmy się przedstawić wybrane materiały archiwalne, zawierające zarówno próbki form nauczania kaligrafii, jak również używanych w tym celu narzędzi. Wystawa przedstawia również kopie archiwaliów zawierających elementy kaligrafii oraz iluminacji, dodające tym dokumentom swoistego uroku.